

Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας

'Β ΤΕΥΧΟΣ
2020

Εισαγωγή

Το εξαμηνιαίο δελτίο οικονομικής συγκυρίας αποτελεί μια προσπάθεια του Ομίλου Διεθνών και Ευρωπαϊκών Θεμάτων να καταγράφει, να αναλύει και να παρουσιάζει τις εξελίξεις στην οικονομία σε Εθνικό και Ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο.

Για τον σκοπό αυτό στις ακόλουθες 5 ενότητες παρουσιάζονται κατά σειρά : οι εξελίξεις στην Παγκόσμια Οικονομία, οι εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή Οικονομία και οι εξελίξεις στην Ελληνική Οικονομία. Επιπλέον γίνεται μία επισκόπηση της Ευρωπαϊκής Νομισματικής Πολιτικής και της πορείας των αγορών χρήματος και κεφαλαίου.

Τις παραπάνω αναλύσεις συνοδεύουν σχολιασμοί τριών θεμάτων που σημάδεψαν την χρονιά που μας πέρασε: Την ανάληψη της θέσης του επικεφαλής της ΕΚΤ από την Christine Lagarde, την επίτευξη του European Green Deal και τον εμπορικό πόλεμο μεταξύ Κίνας και Ηνωμένων Πολιτειών.

Στο τέλος του δελτίου γίνεται μία σύντομη αναφορά στον Covid-19, η επιπτώσεις του οποίου μόλις έχουν αρχίσει να γίνονται αισθητές στην παγκόσμια οικονομία.

Κάθε ενότητα έχει επιμεληθεί και παρουσιάζει ένας αναλυτής του ΟΔΕΘ, εξασφαλίζοντας την πλουραλιστική έκφραση απόψεων, η οποία πάντα πρέπει να συνοδεύει αναλύσεις θεμάτων οικονομικής φύσεως.

Ενότητα 1: Παγκόσμια Οικονομία

Γράφει ο Παντελεήμων Καραμάλης:

Το 2019 ήταν ένα έτος που χαρακτηρίστηκε από έντονη ανησυχία αναφορικά με τις παγκόσμιες εμπορικές συναλλαγές, τις ιδιαίτερες πιέσεις σε σημαντικές αναδυόμενες αγορές, και τις γεωπολιτικές εντάσεις, επιβαρύνοντας συνεχώς την παγκόσμια οικονομική δραστηριότητα.

Επιπλέον, πολλά κράτη και γεωγραφικές περιοχές ανά τον κόσμο ήρθαν αντιμέτωπα με αρκετές νέες προκλήσεις, όχι απαραίτητα οικονομικής φύσεως, όπως οι πυρκαγιές στην Αυστραλία, οι πλημμύρες στην Ανατολική Ασία, η ξηρασία στην Νότια Αφρική και οι τυφώνες στην Καραϊβική, οι οποίες ωστόσο είχαν μεγάλες προεκτάσεις στην παγκόσμια οικονομία.

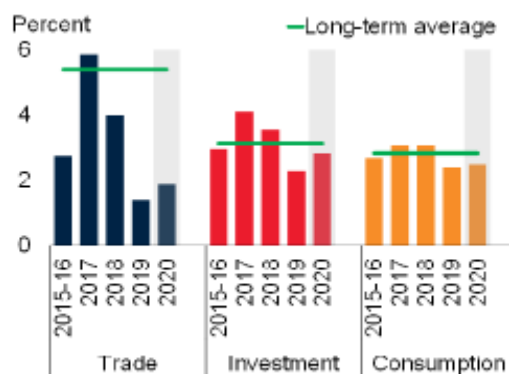
Ο ρυθμός μεγέθυνσης της παγκόσμιας οικονομίας επιβραδύνθηκε αισθητά το 2019, παρά το γεγονός ότι οι προβλέψεις διαφέρουν αρκετά μεταξύ διάφορων παγκόσμιων οργανισμών. Πιο συγκεκριμένα, η Παγκόσμια Τράπεζα υπολογίζει την ανάπτυξη για το 2019 περίξ του **2.4%** (Σχήμα 1), σε αντίθεση με μία πιο αισιόδοξη πρόβλεψη από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) και τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) που την τοποθετούν στο **2.9%**. Ωστόσο, αυτό που παρατηρείται από όλους τους διεθνείς οργανισμούς είναι ότι καθ' όλη τη διάρκεια του 2019 η οικονομία παρουσίαζε μία συνεχιζόμενη αδυναμία τόσο στο παγκόσμιο εμπόριο, όσο και τις επενδύσεις (Σχήμα 2). Το κύριο χαρακτηριστικό της εν λόγω αδυναμίας είναι ότι διαχύθηκε σε όλες τις αγορές, επηρεάζοντας όχι μόνο τις ανεπτυγμένες οικονομίες και πρωτίστως την Ευρωζώνη, αλλά και τις αναδυόμενες οικονομίες

Επίσης, ο ρυθμός αύξησης του ακαθάριστου σχηματισμού παγίου κεφαλαίου (GFCF) αποτυπώνει την αστάθεια που επικρατεί σε όλες τις μεγάλες οικονομίες παγκοσμίως στην προσπάθεια τους να δημιουργήσουν και να προσελκύσουν νέες επενδύσεις προκειμένου να αυξηθούν οι ρυθμοί ανάπτυξης τους (Σχήμα 3). **Εξαιρέση αποτελούν οι ΗΠΑ**, οι οποίες με μοναδική εξαίρεση το τρίτο τρίμηνο του 2019 όπου παρουσίασαν αρνητικό ρυθμό ανάπτυξης, καταφέρνουν να διατηρούν θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης επενδύσεων κάθε τρίμηνο από το 2016 και έπειτα. Αντιθέτως, η Ευρωζώνη, καθώς και η Ευρωπαϊκή Ένωση στο σύνολο της, δυσκολεύονται να διατηρήσουν μία σταθερά θετική πορεία, εμφανίζοντας σε πολλές περιπτώσεις μεγάλες αυξομειώσεις μεταξύ δεύτερου και τρίτου τριμήνου, γεγονός που εμφανίζεται τόσο το 2019, όσο και κατά τα έτη 2015 και 2017.

Σχήμα 1. Παγκόσμια Ανάπτυξη

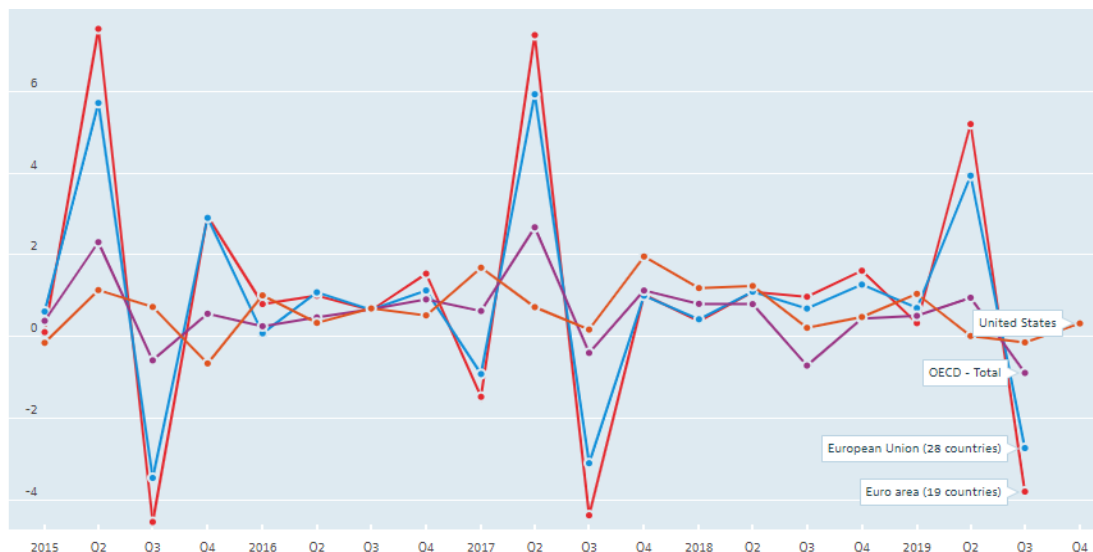
Σχήμα 2. Μεγέθυνση παγκόσμιου εμπορίου, επενδύσεων και κατανάλωσης

Ενότητα 1: Παγκόσμια Οικονομία

Γράφει ο Παντελεήμων Καραμάλης:

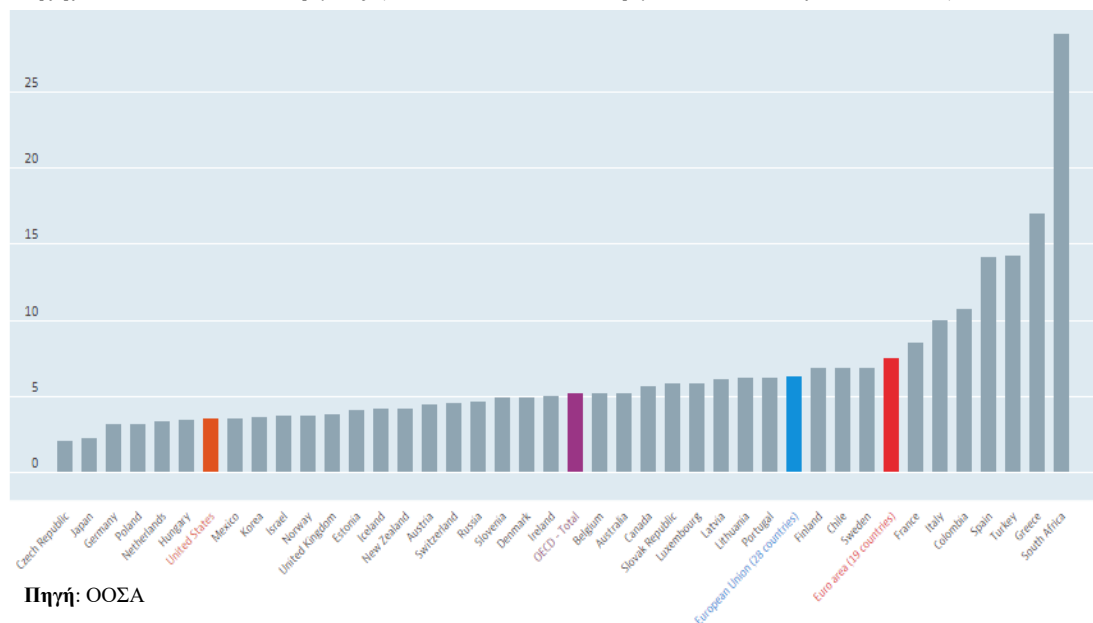
Σχήμα 3. Συνολικός, Τριμηνιαίος ρυθμός ανάπτυξης επενδύσεων (GFCF) (%), Q1 2015 – Q4 2019

Πηγή: ΟΟΣΑ

Επιπλέον, η ανεργία στην Ευρωπαϊκή Ένωση ανήλθε σε 6.3% το 2019, ενώ στις χώρες της Ευρωζώνης άγγιξε το 7.5%. Αισθητά χαμηλότερα ποσοστά εμφάνισαν οι ΗΠΑ και η Ιαπωνία με 3.5% και 2.3% αντίστοιχα (Σχήμα 4). Συνολικά σε βάθος χρόνου, η παγκόσμια ανεργία συνέχισε για μία ακόμη φορά την πτωτική πορεία που ακολουθεί από το 2009, με μικρές μόνο εξαιρέσεις όπως φαίνεται και στο Σχήμα 5. Πιο συγκεκριμένα, η παγκόσμια ανεργία για το 2019 σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας ήταν 4.9%, ελαφρώς μειωμένη συγκριτικά με το αντίστοιχο νούμερο του 2018.

Σχήμα 4. Ποσοστό ανεργίας (% του συνολικού εργατικού δυναμικού, 2019)

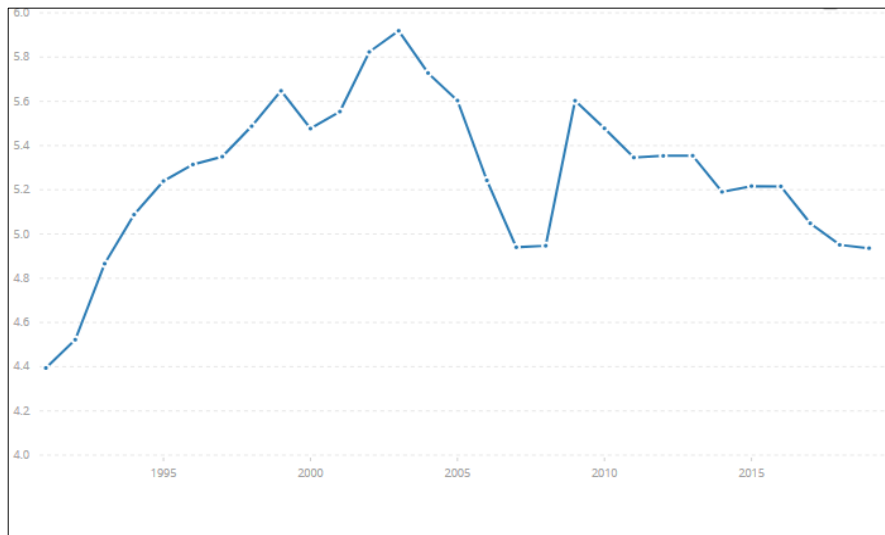

Πηγή: ΟΟΣΑ

Ενότητα 1: Παγκόσμια Οικονομία

Γράφει ο Παντελεήμων Καραμάλης:

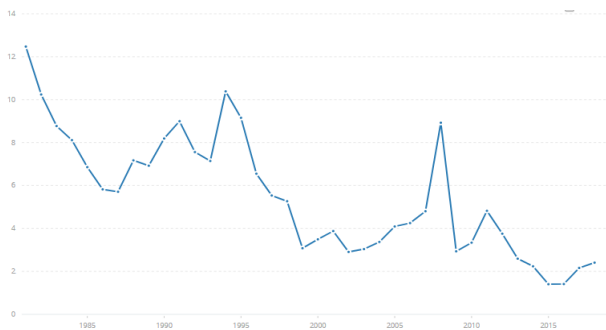
**Σχήμα 5. Παγκόσμια ανεργία, συνολική
(% του συνολικού εργατικού δυναμικού)**

Πηγή: World Bank

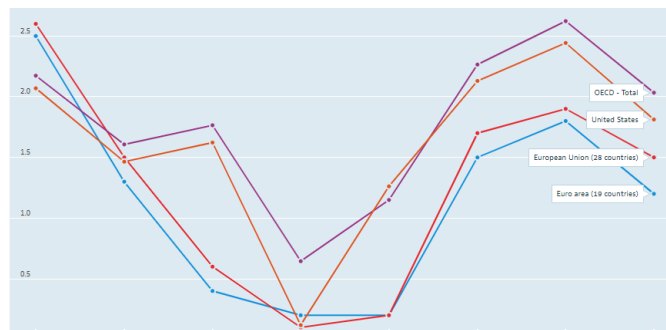
Ο παγκόσμιος πληθωρισμός συνέχισε την ανοδική του πορεία και το 2019, αγγίζοντας το 2.4% από 2.1% την προηγούμενη χρονιά (Σχήμα 6). Πιο συγκεκριμένα, οι χώρες του ΟΟΣΑ εμφάνισαν πληθωρισμό της τάξεως του 2%, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στις ΗΠΑ ήταν 1.8% (Σχήμα 7). Όσον αφορά την Ευρωζώνη και την Ευρωπαϊκή Ένωση, ο πληθωρισμός ανήλθε σε 1.2 και 1.5% αντίστοιχα, γεγονός που υποδηλώνει ότι βρίσκονται ακόμη μακριά από τον στόχο για 2% που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ).

Σχήμα 6. Παγκόσμιος πληθωρισμός, τιμές καταναλωτή (ετήσιο %)

Πηγή: World Bank

Σχήμα 7. Πληθωρισμός (Δείκτης Τιμών Καταναλωτή)

Πηγή: ΟΟΣΑ

Τέλος, οι εκτιμήσεις των περισσότερων διεθνών οργανισμών για το 2020, όσο και το 2021 είναι θετικές, βασιζόμενες κυρίως στην επίλυση των εμπορικών διαμαχιών μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας και ενός ομαλού BREXIT. Επομένως, σύμφωνα με τις πρόσφατες προβλέψεις του ΔΝΤ (Ιανουάριος 2020) η παγκόσμια οικονομία αναμένεται να μεγεθυνθεί κατά 3.3% το 2020 και 3.4% το 2021, κάνοντας ωστόσο ιδιαίτερη μνεία και στους κινδύνους που μπορεί να προκύψουν κυρίως από τις αναπτυσσόμενες οικονομίες και τις αυξανόμενες κοινωνικές αναταραχές που λαμβάνουν χώρα σε πολλά σημεία του πλανήτη. Επιπλέον, **οι επιπτώσεις του κορωνοϊού στην πορεία του παγκόσμιου ΑΕΠ δεν έχουν εκτιμηθεί επαρκώς ακόμη**, είναι όμως πολύ πιθανό να αναθεωρήσουν τις επόμενες εκτιμήσεις των διεθνών οργανισμών επί τα χείρω.

Ενότητα 2: Ευρωπαϊκή Οικονομία

Γράφει ο Ευάγγελος Κινόπουλος:

Το 2019 αποτελεί μια χρονιά ορόσημο για τα δεδομένα της γηραιάς ηπείρου. Αφενός χώρες βαθιά βυθισμένες στη μακρά οικονομική κρίση της τελευταίας δεκαετίας, όπως η Ελλάδα, μοιάζουν να μπαίνουν στην τελική τροχιά ανάκαμψης. Αφετέρου, το στοίχημα της παραμονής ενός σημαντικού παίχτη της Ενωσιακής οντότητας, αυτό της Αγγλίας χάθηκε οριστικά. Επομένως, τα δύο κύρια ερωτήματα που πλανώνται στον ευρωπαϊκό ουρανό, είναι το αν και πόσο αυτή χρονιά έκλεισε με θετικό ή αρνητικό πρόσημο και δεύτερον τι περιμένουμε το 2020;

Σχήμα 8. ΑΕΠ (Ε.Ε. 27)

Η αρχική πρόβλεψη συρρίκνωσης του Α.Ε.Π (σε ονομαστικές τιμές) κατά το πρώτο τρίμηνο του 2019 τελικά επιβεβαιώθηκε καθώς από τα **\$18,7 τρις** το 2018, μειώθηκε στα **\$18,2 τρις** το 2019. Η πτώση αυτή όμως δε προβλέπεται να συνεχιστεί και μέσα στο 2020, καθώς επίκειται αύξηση που θα το επαναφέρει στο **\$18,8 τρις** (Παγκόσμια Τράπεζα).

Η οικονομία της ευρωπαϊκής ένωσης δείχνει να **αυξήθηκε κατά μόλις 0.1% το τελευταίο τρίμηνο του 2019**. Το Brexit δείχνει να επηρέασε ουσιαστικά το ρυθμό ανάπτυξης του Α.Ε.Π της Ευρώπης καθώς τόσο χαμηλή αύξηση είχε να συντελεστεί από το πρώτο τρίμηνο του 2013.

Σχήμα 9. Πληθωρισμός

Ο πληθωρισμός παρά τη σταθερά πτωτική του πορεία όλη τη διάρκεια του 2019 **στο τελευταίο τρίμηνο του έτους έφτασε το ρεκόρ των 1,7 μονάδων**. Ωστόσο, παρά την ανησυχητική αυτή αύξηση προβλέπεται μία σταδιακή σταθεροποίηση του μέσα στο 2020 στις 1,4 μονάδες.

Σχήμα 10. Ανεργία

Το ποσοστό ανεργίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση μειώθηκε σε 6,2% το Δεκέμβριο του 2019 από 6,3% τον προηγούμενο μήνα. Ο αριθμός των ανέργων μειώθηκε κατά 80.000 σε 15.475. Το ποσοστό ανεργίας των νέων, το οποίο μετρά τους αιτούντες εργασία ηλικίας 15 έως 24 ετών, μειώθηκε στο 14,1% από 14,6% την ίδια περίοδο του προηγούμενου έτους.

Εν κατακλείδι, από ότι φαίνεται το 2020 θα είναι μια χρονιά σταθερής ανάπτυξης για όλους τους δείκτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης η οποία κλονίστηκε από τις διαπραγματεύσεις του Brexit κατά το τελευταίο τμήμα του 2019.

Ενότητα 3: Ελληνική Οικονομία

Γράφει ο Αλέξανδρος Καρράς:

Πίνακας 1: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (Στοιχεία με Εποχική και Ημερολογιακή διόρθωση)					Πίνακας 2: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν μεταβολή σε πραγματικούς όρους		
(Σε εκατ. €)		Σε τρέχουσες τιμές	q-o-q %**	y-o-y %*	(Σε εκατ. €)	Αλυσωτοί δείκτες όγκου	% Μεταβολή
2019	I	46577	0,5%	2,0%	2016***	184422	
	II	47085	1,1%	3,0%	2017***	187196	1,5%
	III	46989	-0,2%	1,2%	2018***	190818	1,9%
*****	IV	>46989	>0,0%	>1,4%	2019****	194597	1,9%
					2020*****	198917	2,2%
* Ποσοστιαία μεταβολή ως προς το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους							
** Ποσοστιαία μεταβολή ως προς το προηγούμενο τρίμηνο							
*** Προσωρινά Στοιχεία από ΕΛ.ΣΤΑΤ.							
**** Διόρθωση I.M.F. σε σχέση με το προηγούμενο Δ.Ο.Σ. ΟΔΕΘ.							
***** Στοιχεία I.M.F.							
***** Εκτίμηση με βάση τα στοιχεία παρελθοντικών ετών για τα Q3 & Q4							

Υστέρα από τους τελευταίους απαραίτητους υπολογισμούς, έκλεισε για τη Χώρα το 2019, με το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν να αυξάνεται κατά +1,9% σε σχέση με το 2018, δηλαδή από 187,2 δις. ευρώ σε 190,8 δις. ευρώ. Περαιτέρω, αναμένετε το ΑΕΠ στο Q4 του 2019, σύμφωνα με **προσωπική** εκτίμηση, να αυξηθεί σημαντικά σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο*. Γενικότερα το ΑΕΠ της Χώρας, με τις υπάρχουσες προβλέψεις του IMF, αναμένεται για το 2019 να ξεπεράσει τελικά (αρχική πρόβλεψη 07/2019 195 δις ευρώ) τα 194 δις ευρώ. Για το 2020 διατηρείται μια συγκρατημένη αισιοδοξία αναμένοντας το ΑΕΠ της Χώρας να αγγίξει τα 199 δις ευρώ.

Ο πληθωρισμός για το 2019 έκλεισε στο +0,7%. Το εξάμηνο Ιούλιος-Δεκέμβριος/2019 έκλεισε **οριακά με μηδενικό πρόσημο**. Ο πληθωρισμός του Ιανουαρίου του 2020 παρουσίασε μείωση σε σχέση με αυτό του Δεκεμβρίου του 2019, κατά -1,7%, ώστε ο Γενικός Δείκτης να ανέλθει σε 105,942 αλλά αύξηση κατά 0,9% σε σχέση με τον Ιανουάριο του 2019.

Σε σχέση πάντως με τον Πληθωρισμό στην Ευρωζώνη διαπιστώνεται μια αισθητή διαφορά κατά το 2019, καθώς είναι μεσοσταθμικά στο 1,3%, οριακά διπλάσιος και σε σχέση με τους 28 της Ε.Ε. η διαφορά είναι ακόμα υψηλότερη καθώς αγγίζει το 1,6%. Για το 2020 οι **προβλέψεις για τη χώρα παραμένουν στα ίδια επίπεδα με το κλείσιμο για το 2019, ήτοι αύξηση 0,7-0,9%**.

Βέβαια αν αναλογιστούμε τις πιθανές αρνητικές συνέπειες στο τουρισμό λόγω της έξαρσης του νέου κορωνοϊού στη περιοχή της Κίνας κυρίως αλλά και παγκοσμίως, ενδέχεται να είναι αισιόδοξες αυτές οι προβλέψεις, και πιθανότερα να κινηθούμε στα επίπεδα του 2018, δηλαδή με αρνητικά πρόσημα για το πρώτο εξάμηνο του 2020 και ύστερα μια ανάκαμψη.

Πίνακας 3. Συγκρίσεις ΔΤΚ, 2018-2019 (2009=100)

	2018		2019	
Μήνας	Δείκτης	Μεταβολή	Δείκτης	Μεταβολή
1	104,576	-0,2%	105,035	0,4%
2	104,523	0,1%	105,171	0,6%
3	106,084	-0,2%	107,085	0,9%
4	107,052	0,0%	108,145	1,0%
5	106,705	0,6%	106,947	0,2%
6	107,758	1,0%	107,459	-0,3%
7	105,838	0,9%	105,888	0,0%
8	105,489	1,0%	105,309	-0,2%
9	107,612	1,1%	107,532	-0,1%
10	108,443	1,8%	107,671	-0,7%
11	106,813	1,0%	107,051	0,2%
12	106,924	0,6%	107,758	0,8%
Μέσος	106,485	0,6%	106,754	~0,7%

* Μέσος του 6μήνου 07-12/2019 = 0,0%

*Τα προσωρινά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ που δημοσιεύτηκαν μετά την συγγραφή της ανάλυσης τοποθετούν την τριμηνιαία ανάπτυξη του ΑΕΠ στο 1% και την ετήσια αύξηση του ΑΕΠ στο 1,9%, επιβεβαιώνοντας τις εκτιμήσεις.

Ενότητα 3: Ελληνική Οικονομία

Γράφει ο Αλέξανδρος Καρράς:

Πίνακας 4, ΕΛΛΑΣ, ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ

		ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ-ΑΦΙΞΕΙΣ ⁽²⁾					ΕΞΑΓΩΓΕΣ-ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ ⁽²⁾			ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ⁽²⁾		
ΕΤΟΣ	ΜΗΝΑΣ	Αξία σε εκατομμύρια ευρώ	Μεταβολές % από μήνα σε μήνα	Μεταβολές % με αντίστοιχο μήνα προηγούμενου έτους			Αξία σε εκατομμύρια ευρώ	Μεταβολές % από μήνα σε μήνα	Μεταβολές % με αντίστοιχο μήνα προηγούμενου έτους	Αξία σε εκατομμύρια ευρώ	Μεταβολές % από μήνα σε μήνα	Μεταβολές % με αντίστοιχο μήνα προηγούμενου έτους
2018 ⁽⁴⁾⁽⁵⁾	10	5.228,8	15,8	20,4	2018	10	3.152,4	18,0	25,4	-2.076,1	12,7	12,8
2018 ⁽⁴⁾⁽⁵⁾	11	4.563,1	-12,7	15,6	2018	11	3.060,3	-2,9	16,9	-1.502,9	-27,6	13,0
2018 ⁽⁴⁾⁽⁵⁾	12	4.267,4	-6,5	3,6	2018	12	2.592,6	-15,3	-1,7	-1.674,8	11,4	13,1
Σύνολο 2018		54.119,8		14,3			33.471,6		16,0	-20.648,1		~12,0
2019 ⁽¹⁾⁽⁴⁾⁽⁵⁾	1	4.621,1	8,3	3,4	2019	1	2.514,4	-3,0	-1,1	-2.106,7	25,8	9,4
2019 ⁽¹⁾⁽⁴⁾⁽⁵⁾	2	4.256,2	-7,9	8,4	2019	2	2.689,3	7,0	10,8	-1.566,9	-25,6	4,4
2019 ⁽¹⁾⁽⁴⁾⁽⁵⁾	3	4.748,5	11,6	6,5	2019	3	2.808,9	4,4	-3,2	-1.940,0	23,8	24,5
2019 ⁽¹⁾⁽⁴⁾	4	4.601,0	-3,1	6,8	2019	4	2.980,9	6,1	14,4	-1.620,1	-16,5	-4,8
2019 ⁽¹⁾⁽⁴⁾	5	5.276,8	14,7	20,9	2019	5	3.069,2	3,0	3,8	-2.207,6	36,3	56,9
2019 ⁽¹⁾⁽⁴⁾	6	4.343,2	-17,7	-13,4	2019	6	2.781,7	-9,4	-8,3	-1.561,6	-29,3	-21,2
2019 ⁽¹⁾⁽⁴⁾	7	5.077,4	16,9	8,5	2019	7	3.202,4	15,1	8,2	-1.875,0	20,1	9,0
2019 ⁽¹⁾⁽⁴⁾	8	4.136,7	-18,5	-4,4	2019	8	2.396,7	-25,2	-6,7	-1.740,0	-7,2	-1,0
2019 ⁽¹⁾⁽⁴⁾	9	4.775,6	15,4	5,8	2019	9	2.857,6	19,2	7,0	-1.917,9	10,2	4,1
2019 ⁽¹⁾⁽⁴⁾	10	4.899,8	2,6	-6,3	2019	10	2.901,9	1,5	-7,9	-1.997,9	4,2	-3,8
2019 ⁽¹⁾⁽⁴⁾	11	4.362,1	-11,0	-4,4	2019	11	2.729,3	-5,9	-10,8	-1.632,8	-18,3	8,6
2019 ⁽¹⁾⁽⁴⁾	12	4.422,7	1,4	3,6	2019	12	2.868,8	5,1	10,7	-1.553,9	-4,8	-7,2
Σύνολο 2019		55.521		2,6			33.800,7		1,0	-21.720,3		5,0

(1) Προσωρινά στοιχεία.

(2) Τα στοιχεία του ενδοκοινοτικού εμπορίου προσαρμόζονται στο σύνολο του εμπορίου με τις χώρες της Ε.Ε. από το 2004 και μετά. Στα στοιχεία των τρίτων χωρών ενσωματώνονται και τα προσωρινά στοιχεία των «ελλiptών τελωνειακών διασαφήσεων», τα οποία μετά τη συμπλήρωσή τους θα αντικαθίστανται από τα αντίστοιχα οριστικά.

(3) Δεν είναι δυνατή η σύγκριση των στοιχείων μεταξύ των ετών 2003 και 2004, διότι η προσαρμογή των στοιχείων του Ενδοκοινοτικού Εμπορίου στο σύνολο του εμπορίου έγινε από το 2004 και μετά.

(4) αναθεωρημένα στοιχεία

(5) Διόρθωση ΕΛΣΤΑΤ σε σχέση με το προηγούμενο Δ.Ο.Σ. ΟΔΕΘ. (κόκκινο=μείωση, πράσινο=απόλυτη αύξηση, μαύρο=αμετάβλητο)

Ενημέρωση Αρχείου: 07.06.2019

Το εμπορικό ισοζύγιο της Χώρας παραμένει αρνητικό και υψηλό. Το Q1 2019 ανήλθε σε -5.613,6 εκ. ευρώ (αντί των αρχικά προβλεπόμενων -5.962,6 εκ. ευρώ), το Q2 2019 ανήλθε σε -5.389,2 εκ. ευρώ, το Q3 2019 ανήλθε σε -5.533 εκ. ευρώ και το Q4 2019 ανήλθε σε -5.184,5 εκ. ευρώ. Το 2019 έκλεισε για τη Χώρα με το εμπορικό ισοζύγιο να ανέρχεται στα -21.720,3 εκ. ευρώ. Παρουσιάζεται μια αύξηση 5% σε σχέση με το 2018, όπου το εμπορικό ισοζύγιο ανήλθε στα -20.648,1 εκ. ευρώ.

Ενότητα 3: Ελληνική Οικονομία

Γράφει ο Αλέξανδρος Καρράς:

Αν και στο τομέα των εισαγωγών παρατηρούμε μια σταθεροποίηση, **παρά την αύξηση κατά 2,6% σε σχέση με το 2018**, στο τομέα των εξαγωγών μπορούμε να διαπιστώσουμε πως η ανάκαμψη του 2018 έχει «φρενάρει» **αφού η αύξηση 1% το 2019 δεν παραπέμπει σε θεάσεις ταχείας ανάπτυξης** που θα θέλαμε να εμφανιστούν σε μια οικονομία που πασχίζει να δώσει θετικά σημεία κάποια έτη τώρα. Θα μπορούσαμε να ερμηνεύσουμε αυτή τη χαμηλή δυναμική των εξαγωγών ως συνδυασμό της ανάγκης βελτίωσης του υφιστάμενου επενδυτικού τοπίου για τους εγχώριους επιχειρηματίες και των αποτελεσμάτων του εμπορικού πολέμου που υφίστατο μεταξύ Ε.Ε. και Η.Π.Α.

Πίνακας 5 : Τριμηνιαίοι + Εξαμηνιαίοι μη χρηματοοικονομικοί λογαριασμοί Γενικής Κυβέρνησης

Σε εκατομμύρια ευρώ

Τρίμηνο	Τελική καταναλωτική δαπάνη	Ατομική καταναλωτική δαπάνη	Συλλογική καταναλωτική δαπάνη	Αποταμίευση, ακαθάριστη	Καθαρή ικανότητα χρηματοδότησης (+) / Καθαρή ανάγκη χρηματοδότησης (-)	Συνολικά έξοδα	Συνολικά έσοδα	Παραγωγή
2018-Q1	8280	3736	4544	-56	-515	19568	19053	8411
2018-Q2	8529	3895	4634	1004	-105	20319	20214	8931
2018-Q3	8705	4023	4682	3235	2537	20763	23258	9075
2018-Q4	9741	4314	5427	2205	-49	26096	26047	10315
Συνολικά					1868			
2019-Q1	8349	3812	4537	-1081	-1795	19331	17536	8345
2019-Q2	9519	4376	5143	1358	300	22211	22511	9646
2019-Q3	8886	4128	4758	4059	3126	20860	23986	9074
2019-Q4					1631			

Διόρθωση ΕΛΣΤΑΤ σε σχέση με το προηγούμενο Δ.Ο.Σ. ΟΔΕΘ. (κόκκινο=μείωση, πράσινο=απόλυτη αύξηση, μαύρο=αμετάβλητο)

Συνολικά το 2018 έκλεισε τελικά, με βάση τα τελευταία στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ., στα +1.868 εκ. ευρώ (αντί του +1.991 εκ. ευρώ, 07/2019). Το Q2 του 2019 υπήρξε μια σημαντική αύξηση στα έσοδα από 17.536 εκ. ευρώ σε 22.511 εκ. ευρώ, αλλά και μια αντίστοιχη αύξηση στα έξοδα, από 19.331 εκ. ευρώ σε 22.211 εκ. ευρώ, που δικαιολογείται εν μέρη λόγω των εθνικών εκλογών. Τα έσοδα ήταν ομοίως αυξημένα, σε σχέση με τα έσοδα και στο Q1 λόγω των Ευρωεκλογών και των εκλογών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Στο Q3 όμως, παρουσιάζεται μια αισθητή μείωση στα έξοδα με μία αντίστοιχη αύξηση στα έσοδα, αφήνοντας ένα +3126 εκ. ευρώ στη Γενική Κυβέρνηση.

Κρίνοντας και από παρελθοντικά στοιχεία, το Ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης θα είναι θετικό και για το 2019 και μάλιστα στα επίπεδα του 2018. Στα θετικά της ανάλυσης αυτής είναι πως για τα Q1-3 2018/2019 διακρίνουμε μία μικρή αύξηση των εσόδων, της τάξεως των 1.508 εκ. ευρώ.

Ενότητα 3: Ελληνική Οικονομία

Γράφει ο Αλέξανδρος Καρράς:

Πίνακας 6 :Καθαρές ξένες άμεσες επενδύσεις μη κατοίκων στην Ελλάδα ανά χώρα προέλευσης

		2016	2017	2018*
W0	ΣΥΝΟΛΟ	2.498	3.085	3.364
E1	ΕΥΡΩΠΗ	1.800	2.735	2.601
F1	Αφρική	-10	-4	-11
A1	Αμερική	329	204	120
S1	ΑΣΙΑ	380	151	640
O1	ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ, ΩΚΕΑΝΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	-1	-1	12

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

(α) Το θετικό πρόσθετο (+) σημαίνει αύξηση ενώ το αρνητικό πρόσθετο (-) σημαίνει μείωση των καθαρών ξένων άμεσων επενδύσεων των μη κατοίκων στην Ελλάδα.

(β) Η γεωγραφική κατανομή βασίζεται στο Benchmark Definition of Foreign Direct Investment του ΟΟΣΑ (BMD4).

(γ) Τα στοιχεία των ξένων άμεσων επενδύσεων περιλαμβάνουν επανεπενδυθέντα κέρδη.

(δ) Ποσά σε εκατ. ευρώ.

(ε) Διόρθωση Τράπεζας της Ελλάδος σε σχέση με το προηγούμενο Δ.Ο.Σ. ΟΔΕΘ. (κόκκινο=μείωση, πράσινο=απόλυτη αύξηση, μαύρο=αμετάβλητο)

* Προσωρινά στοιχεία

Όσον αφορά το επενδυτικό τοπίο του 2017, παρουσιάζεται μία αισθητή αύξηση σε σχέση με το 2016. Η διαφορά 2017-2016 στις άμεσες επενδύσεις από το εξωτερικό είναι τελικώς της τάξεως του +23% ή αλλιώς 587 εκ. ευρώ (αντί για +28% ή αλλιώς 706 εκ. ευρώ με την αρχική πρόβλεψη του 07/2019).

Για το 2018 η ανοδική πορεία των επενδύσεων συνεχίζεται, αν και με μειωμένη δυναμική, εξαιτίας της κατακόρυφης ανόδου της Διαχείρισης Ακίνητης Περιουσίας. Ενώ για το 2016 κινήθηκε στα χαμηλά των 69 εκ. ευρώ, για το 2018 υπολογίζεται αύξηση 936%,δηλαδή στο ποσό των 715 εκ. ευρώ, με τη δυναμική να συνεχίζεται και για το 2019. Για το 2020 είναι ακόμα ρευστή η θέαση των ιδιωτικοποιήσεων.

Το 2018 υπολογίζονται οι επενδύσεις να αυξηθούν κατά +9% ή αλλιώς 279 εκ. ευρώ (αντί για +12,5% ή αλλιώς 402 εκ. ευρώ με την αρχική πρόβλεψη του 07/2019).

Αξίζει να αναφέρουμε πως και η Αγορά Ακινήτων έχει αναθερμάνει, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 100% σε σχέση με το 2017, από 328 εκ. ευρώ σε 655 εκ. ευρώ. Για το 2019 η Αγορά Ακινήτων **αναμένεται να κινηθεί ανοδικά** όπως και για το 2020.

Ενότητα 4: Νομισματική Πολιτική

Γράφει ο Γεώργιος Συμεωνίδης:

Το διοικητικό συμβούλιο της Ευρωπαϊκής κεντρικής τράπεζας (ΕΚΤ), στα τέλη του 2018 πραγματοποίησε μία διασταύρωση των ευρημάτων της οικονομικής ανάλυσης που διεξάγει όπου σύμφωνα με τα αποτελέσματα της, κρίνεται και η λήψη αποφάσεων όσον αφορά την χάραξη της ενιαίας νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ. Τα ευρήματα αυτής της ανάλυσης συμπέραναν, ότι η οικονομική δραστηριότητα στη ζώνη του ευρώ επιβραδύνεται (βλ. ενότητα 2)

Η επιβράδυνση του ρυθμού ανόδου του ΑΕΠ έχει ως αποτέλεσμα την εξασθένηση των πληθωριστικών πιέσεων ενώ παράλληλα, οι κίνδυνοι που περιβάλλουν τις προοπτικές της οικονομικής ανάπτυξης στη ζώνη του ευρώ κατέστησαν καθοδικοί, κυρίως λόγω των παγκόσμιων εξελίξεων. Ως πρώτη αντίδραση σε αυτά τα γεγονότα, η ΕΚΤ και το διοικητικό συμβούλιο της, δρομολόγησε τη διεξαγωγή μίας νέας σειράς στοχευμένων πράξεων πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης (TLTRO-III) κατά την περίοδο 2019 έως το 2021, όπως είχε συμβεί και κατά την χρονική περίοδο 2016-2017. Ταυτόχρονα η ΕΚΤ εξακολούθησε την πολιτική επανεπένδυσης σε νέα επιλέξιμα χρεόγραφα με βάση το κανονιστικό πλαίσιο του προγράμματος αγοράς τίτλων (APP).

Πιο συγκεκριμένα στη συνάντηση της 12ης Σεπτεμβρίου του 2019 το διοικητικό συμβούλιο έλαβε διάφορες αποφάσεις νομισματικής πολιτικής, από τις οποίες οι πιο σημαντικές είναι οι ακόλουθες:

- 1) Το επιτόκιο της διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων να μειωθεί σε -0,5%. Το επιτόκιο των πράξεων κύριας αναχρηματοδότησης και το επιτόκιο της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης θα παραμείνουν αμετάβλητα στα επίπεδα τους, δηλαδή στο 0,00% και στο 0,25% αντιστοίχως.
- 2) Το πρόγραμμα APP θα ξεκινήσει εκ νέου με ύψος 20 δισεκατομμύρια ευρώ μηνιαίως από την 1η Νοεμβρίου του 2019.
- 3) Βελτίωση των όρων διεξαγωγής των TLTRO-III με τρεις τρόπους: α) με προσφορά υπό προϋποθέσεις, στα πιστωτικά ιδρύματα με ακόμη πιο ελκυστικό επιτόκιο χρηματοδότησης, β) επιμήκυνση της διάρκειας των πράξεων από 2 σε 3 έτη και γ) χορήγηση του δικαιώματος πρόωρης εξόφλησης της χρηματοδότησης που θα αντληθεί μέσω αυτών των πράξεων.
- 4) Προσφορά μηδενικού επιτοκίου για σημαντικό μέρος των ρευστών διαθέσιμων που τα πιστωτικά ιδρύματα τηρούν στις οικείες εθνικές κεντρικές τράπεζες.

Μέχρι τώρα τα διαθέσιμα που τα πιστωτικά ιδρύματα κατέθεταν στο Ευρωσύστημα (πέραν των υποχρεωτικών καταθέσεων) τοκίζονταν με το αρνητικό επιτόκιο της πάγιας διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων. Τα παραπάνω μέτρα αλληλοσυμπληρώνονται και αλληλοενισχύονται, με αποτέλεσμα την ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας και των πληθωριστικών πιέσεων.

Η συναλλαγματική αξία του ευρώ για την χρονιά του 2019 κινήθηκε στα ακόλουθα πλαίσια:

Για την αρχική περίοδο του έτους η ισοτιμία του Ευρώ με την Αγγλική Λίρα ήταν ίση με 0.90423 λίρες, ενώ η ισοτιμία του Ευρώ για το Αμερικανικό Δολάριο ήταν ίση με 1.1535.

Για την μεσαία περίοδο του έτους η ισοτιμία του Ευρώ ήταν ίση με 0.89248 Λίρες και 1.1301 Δολάρια αντίστοιχα.

Για την τελευταία περίοδο του έτους η ισοτιμία του Ευρώ ήταν ίση με 0.84073 Λίρες και 1.1077 Δολάρια αντίστοιχα.

Ενότητα 4: Νομισματική Πολιτική

Γράφει ο Γεώργιος Συμεωνίδης:

Βλέπουμε σύμφωνα με τις συναλλαγματικές ισοτιμίες της ΕΚΤ ότι με την πάροδο του έτους 2019 η αξία της Αγγλικής λίρας μειώνεται σταδιακά. **Θεωρώ** πως αυτή η μείωση οφείλεται στο φαινόμενο του 'Brexit' και η απόφαση της εξόδου της Αγγλίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ το ίδιο παρατηρούμε και για το Αμερικανικό δολάριο. **Θεωρώ** πως μείωση της ισχύς του δολαρίου οφείλεται σε μεγάλο βαθμό από την εξέλιξη των εμπορικών σχέσεων μεταξύ Κίνας και ΗΠΑ.

Άλλο ένα σημαντικό γεγονός για την ΕΚΤ, που έγινε μέσα στο έτος 2019 είναι η ανάληψη της προεδρίας από την Κριστίν Λαγκάρντ στην θέση του Μάριο Ντράγκι. Πιο συγκεκριμένα στις 1 Νοεμβρίου 2019 ανέλαβε την προεδρία η Λαγκάρντ, τέως Διευθύνουσα Σύμβουλος του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, η οποία από ότι φαίνεται δεν έχει σκοπό να αλλάξει κατά πολύ την νομισματική πολιτική της ΕΚΤ καθώς συμφωνούσε σε αρκετό βαθμό με τον κ. Ντράγκι. Έχει σημειωθεί παρόλα αυτά πως πρόκειται να βελτιώσει την επικοινωνιακή πολιτική της ΕΚΤ καθώς διαθέτει εξαιρετικές ικανότητες επικοινωνίας οι οποίες είναι μείζονος σημασίας στις σχέσεις με τις χρηματαγορές, πολιτικούς αξιωματούχους αλλά και την κοινωνία των πολιτών (Βλ. τέλος σελίδας).

Υπάρχουν φυσικά και οι επικριτές της ασκούμενης χαλαρής νομισματικής πολιτικής των μηδενικών και αρνητικών επιτοκίων της ΕΚΤ και του Ντράγκι και επισημαίνουν ότι πρέπει να αλλάξουν πολιτική. Ωστόσο οι πιέσεις προς την ΕΚΤ για αλλαγή ρότας δεν αναμένεται να περιοριστούν λόγω αλλαγής ηγεσίας. Ένα παράδειγμα τέτοιας επικριτικής συμπεριφοράς είναι πως οι επικριτές της πολιτικής Ντράγκι προσέφυγαν εκ νέου στο Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο της Γερμανίας για να αποτρέψουν το νέο πρόγραμμα APP. Αυτή ήταν η τελευταία μεγάλη απόφαση της θητείας του απερχόμενου προέδρου και από ότι φαίνεται τις συνέπειές της καλείται να αντιμετωπίσει και να διαχειριστεί τώρα η διάδοχός του.

Κατά την άποψη μου η χαλαρή νομισματική πολιτική της ΕΚΤ οφείλεται στην έλλειψη ρευστότητας και στον χαμηλό πληθωρισμό της Ευρωζώνης, παρόλα αυτά θεωρώ πως είναι μια επικίνδυνη πολιτική καθώς μπορεί να φέρει και αντίθετα αποτελέσματα από αυτά που προσδοκούμε μεσοπρόθεσμα. Θεωρώ πως θα εάν την επόμενη 5ετία η νομισματική πολιτική δεν επιφέρει καρπούς θα πρέπει να βρεθούν νέες πολιτικές. Νέες πολιτικές θα μπορούσε να φέρει και η νέα πρόεδρος Λαγκάρντ, το διοικητικό συμβούλιο αλλά και οι επικριτές της υπάρχουσας νομισματικής πολιτικής. Ήδη υπάρχει προς συζήτηση το πλαίσιο της αλλαγής της νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ καθώς, η απειλή για την περιβαλλοντική βιωσιμότητα, η ραγδαία ψηφιοποίηση, η παγκοσμιοποίηση και η συνεχής εξέλιξη των χρηματοπιστωτικών δομών έχουν μετασχηματίσει περαιτέρω το περιβάλλον στο οποίο λειτουργεί η νομισματική πολιτική, συμπεριλαμβανομένης της δυναμικής του πληθωρισμού. Λόγω αυτών των προκλήσεων, το Διοικητικό Συμβούλιο εξετάζει το ενδεχόμενο για αλλαγή της στρατηγικής του για τη νομισματική πολιτική, με πλήρη συμμόρφωση προς την εντολή για σταθερότητα των τιμών.

Στην επανεξέταση, θα εστιάζεται ο τρόπος με τον οποίο άλλες παράμετροι, όπως η χρηματοπιστωτική σταθερότητα, η απασχόληση και η περιβαλλοντική βιωσιμότητα μπορεί να είναι σημαντικές για την ΕΚΤ.

Η ΕΚΤ προχωρά στην αναθεώρηση της πολιτικής της και ζητά τη γνώμη των πολιτών.

Κάνοντας κλικ στην εικόνα δεξιά, θα μεταφερθείτε στην ιστοσελίδα της ΕΚΤ, όπου μπορείτε να ενημερωθείτε για την αναθεώρηση της νομισματικής πολιτικής και στρατηγικής, αλλά και να βοηθήσετε στη διαμόρφωση της.

Καταληκτική Ημερομηνία: 24/4/2020

STRATEGY
REVIEW

Ενότητα 5: Αγορές χρήματος και κεφαλαίου

Γράφει ο Ηλίας Συμενταρίδης:

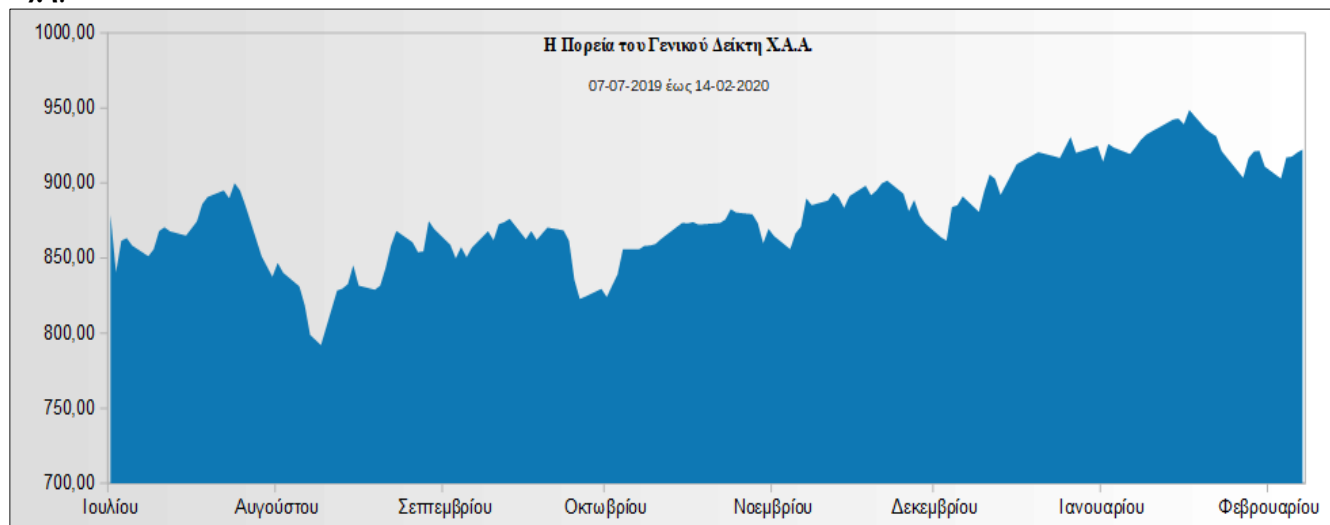
Το μέγεθος μίας συντελεσθείσας αναμόρφωσης, όπου σαρωτικές πολιτικές διαρθρωτικών προσαρμογών εμμένουν να μεταρρυθμίσουν και να ισχυροποιήσουν την ενδοχώρια οικονομία δεν αναπαριστά ολοκληρωτικά το σύστημα της αγοράς.

Η επισκόπηση των στοιχείων που συνθέτουν την ανάλυση επεκτείνεται φυσικά και στα μέτρα πολιτικής, καίτοι οι αγορές είτε παρασύρουν την ανάπτυξη, είτε την ακολουθούν, είναι φανερό ότι πολλά σχέδια οικονομικής αναπτύξεως αγνοούν τις κρατικές κατευθύνσεις οικονομικής πολιτικής, και ιδίως η απόσταση που υπάρχει ανάμεσα στο ιδανικό και το πραγματικό. Οι συνεπαγωγές που αντίθετα, επιμένουν ότι οι κυβερνήσεις ήταν άπειρες ώστε να αντιληφθούν τους κινδύνους που εγκυμονούσε μια μη ρυθμισμένη χρηματοοικονομική αγορά και να εκθειάζονται στις σελίδες των εκθέσεων (Greece Selected Issues, Νοέμβριος 2019, No 19/341) λ.χ. *Despite the substantial injection of government funds since 2008 (and still-high contingent fiscal risks), bank balance sheets remain weak. The Greek banking system remains a source of fiscal and financial stability risks (Section C of the Staff report). This underscores the importance of carefully assessing the costs and benefits of any further government support, in the context of a broader strategy to bring the financial sector back to full health.*

Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο ανέλαβε τη μακρόπνοη αποστολή ή, ακριβέστερα να πιέσει τους αποδέκτες να μεταρρυθμίσουν τις οικονομίες τους και να εξαλείψουν τα υποκείμενα αίτια της κρίσης σ. 54 λ.χ. *The state remains exposed to substantial fiscal risks. As of end 2018, remaining contingent liabilities (mainly DTCs) were close to €17 billion, compared to an estimated value of government holdings of just above €5 billion (consisting of equity and debt instruments, and estimated potential gains from the assets currently under a liquidation process).* Η μεταρρύθμιση του χρηματοοικονομικού συστήματος περιόρισε την ευνοιοκρατία και το φαβοριτισμό από τους σφοδρούς κλονισμούς.

Οι αντίξοες αυτές συνθήκες, όπου η φύση και η έκταση των αλλαγών με τον έναν ή τον άλλο τρόπο, η οικονομία ανακάμπτει και η αγορά επανέρχεται, έχοντας η ίδια καταβάλει ένα υπέρογκο τίμημα. “A key driver of the good year-to-date returns in the Greek equity market is an impressive pickup in cyclical growth momentum in recent months, which has been sadly lacking elsewhere in the euro-zone”. όπ.π. **Jon Cunliffe**, Αναπληρωτής Διοικητής της Τραπέζης της Αγγλίας, περί καθήκοντος σταθεροποίησης του χρηματοπιστωτικού τομέα.

Σχήμα 11.

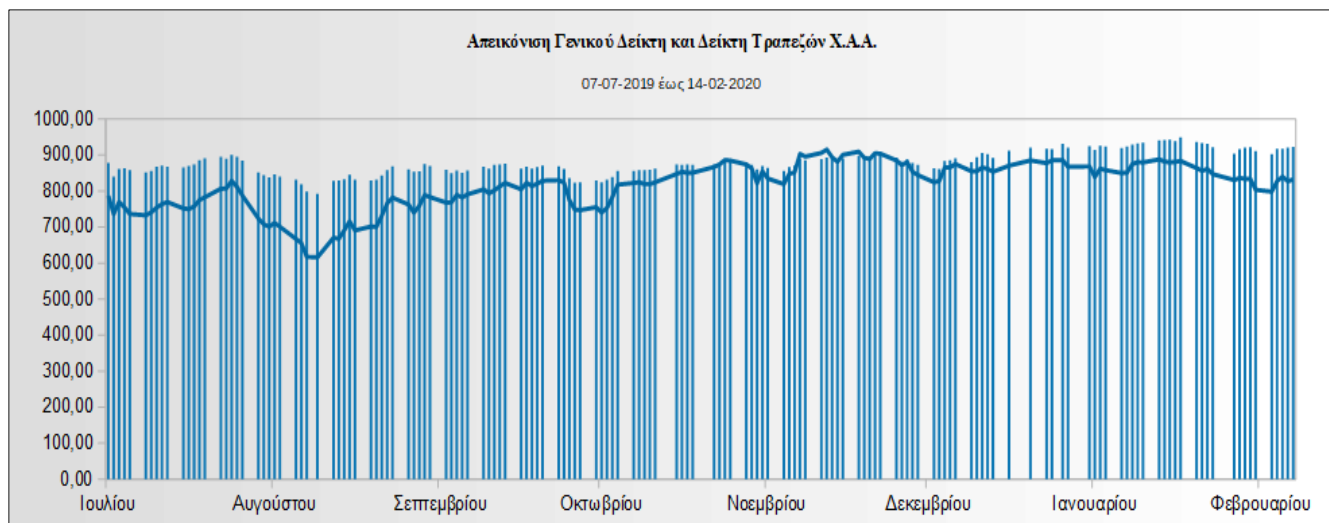

Ενότητα 5: Αγορές χρήματος και κεφαλαίου

Γράφει ο Ηλίας Συμενταρίδης:

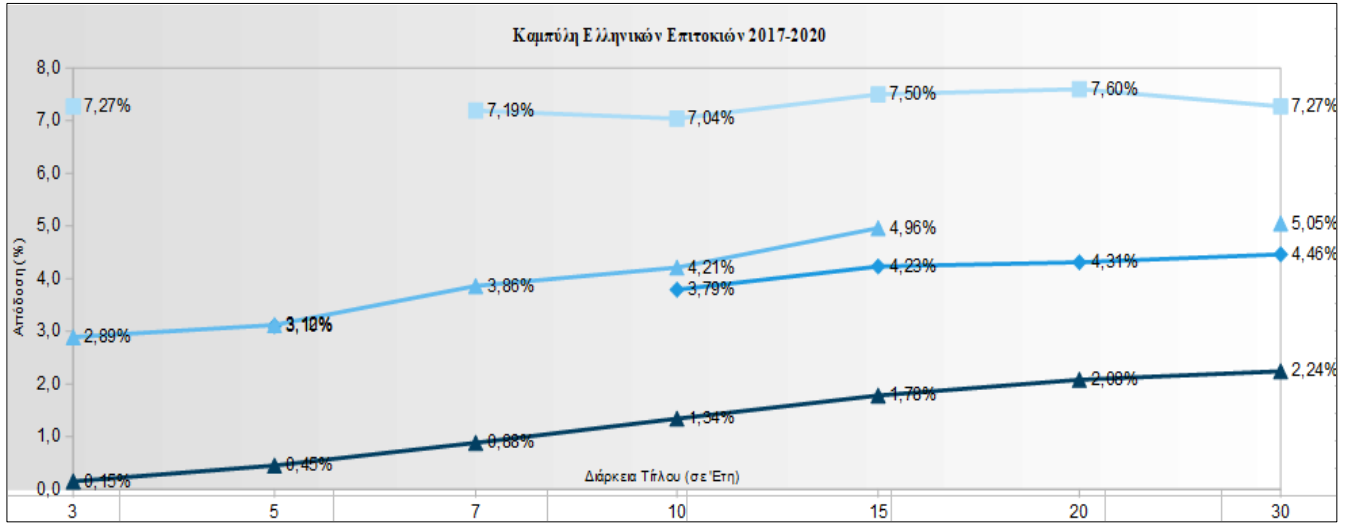
Η εγχώρια χρηματιστηριακή αγορά το 2019 αναδείχθηκε πρώτη σε επιδόσεις, εν αντιθέσει των υπολοίπων της γηραιάς ηπείρου με την γερμανική τράπεζα Deutsche Bank να κατονομάζει την παραπάνω παραδοχή "In spite of it leading the way in 2019, Greece's Athex is still the worst performer of all our different assets over the 2010s, down -49.4% in local currency terms, reflecting the legacy of the country's debt crisis and severe economic contraction at the start of the decade". Η φετινή ένδειξη του ελληνικού χρηματιστηρίου επιδίδει σημεία ατονίας με το market cap to-Gross Domestic Product να κυμαίνεται στο 33,9% του Α.Ε.Π. και συγκρινόμενη της πορείας του δεκαετούς ομολόγου καθώς οι στενές σχέσεις οικειότητας κυβερνώντων, τραπεζών όπου στον πυρήνα "regime change" αυτής της ερμηνείας είναι η πεποίθηση ότι το αναπτυξιακό κράτος, έπασχε από ουσιώδη μειονεκτήματα των υπερτιμημένων αγορών. "Exceptionally low and in some cases negative-interest rates are distorting financial markets and raising risks across the financial system. A disconnect between rising bond and equity prices and falling profit and growth expectations, combined with over-heating real estate markets in many countries, increases the vulnerability of investors to a sharp correction in asset prices". ό.π.π. **Ο.Ο.Σ.Α.-O.E.C.D.** warns weak trade and financial distortions damage global growth prospects.

Σχήμα 12.

Η προσφάτως συντελεσθείσα ολοκλήρωση πλευρών της παγκόσμιας οικονομίας υπήρξε εξαιρετικά άνιση, περιορίστηκε σε συγκεκριμένους οικονομικούς τομείς, πρεσβεύοντας ένα κατάφωρο παράδειγμα πολιτικής που ενθάρρυνε ανεπιθύμητες συμπεριφορές με τους οίκους αξιολόγησης να αποβαίνουν σε διστακτικότητα με αποτροπή από τα γεγονότα καθώς η πολιτεία αναμένει να καταστεί επενδυτική βαθμίδα "investment grade" παραχωρώντας ευρύτερη δικαιοδοσία επί χρηματοοικονομικών θεμάτων. "Borrowing, when the cost of money is cheap, has some great attractions, but this country is already highly indebted [...] We need to be very careful about the signals we send to markets about our intentions. It is about getting the balance right, making sure that we borrow and invest wisely". ό.π.π. **Philip Hammond**, απερχόμενος Υπουργός Οικονομικών του Ηνωμένου Βασιλείου.

Σχήμα 13.

Η ανάπτυξη ως προς μια από τις παραπάνω διαστάσεις μπορεί να συνοδεύεται και από παράλληλη εξέλιξη ως προς τις άλλες, αλλά η εξέλιξη σε οποιαδήποτε απ' αυτές μπορεί να παρουσιάζει σημαντικές αποκλίσεις. “49% losses, 51% wins, and lived well from the difference”. όπ.π. **André Kostolany**, ειδήμων στο γνωστικό κομμάτι των χρηματιστηριακών αγορών.

Ενότητα 6: Η Christine Lagarde στο τιμόνι της ΕΚΤ

Γράφει η Όλγα Τσουκαλά:

Το περασμένο έτος (2019) αποτελεί για την διεθνή οικονομική πολιτική ένα κομβικό έτος εμπλουτισμένο από τις εξελίξεις για τη διαδοχή του θρόνου στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Κύριοι πρωταγωνιστές αυτού του γεγονότος είναι ο Mario Draghi και η Christine Lagarde. Η τελευταία διετέλεσε για 8 χρόνια από το 2011-2019 καθήκοντα επικεφαλής του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου με έδρα την Washington D.C. Η λήξη των καθηκόντων της ως επικεφαλής του Δ.Ν.Τ. συμπίπτει τον Νοέμβριο του 2019 με την αναγόρευση της ως Προέδρου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας αφήνοντας ως εκ τούτου τον θρόνο του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου προσωρινά κενό έως την αντικατάστασή της από τον νέο διάδοχο.

Η Christine Lagarde με τον προκάτοχό της, Mario Draghi

Συνακόλουθα, ήδη από το καλοκαίρι του 2019 υπήρξαν πληθώρας συζητήσεις γύρω από την διαδοχή της Κριστίν Λαγκάρντ η οποία είχε υποβάλλει την παραίτηση με ισχύ την 12 Σεπτεμβρίου. Αξίζει να σημειωθεί πως η πενταετής θητεία της Λαγκάρντ στο τιμόνι του ΔΝΤ εκπνέει τον Ιούλιο του 2021. Παράλληλα, η θητεία του Μάριο Ντράγκι έληξε την 31 Οκτωβρίου οπότε η ίδια και ανέλαβε τα νέα της καθήκοντα στην Προεδρία της Ε.Κ.Τ την 1^η Νοεμβρίου 2019. Τον Ιούλιο 2019 αναφέρθηκαν ποικίλα ονόματα γύρω από την διαδοχή της Λαγκάρντ στο τιμόνι του Δ.Ν.Τ. Μεταξύ άλλων ένα από τα ηχηρά ονόματα που ακούστηκαν για την διαδοχή του θρόνου ήταν εκείνο του τέως Προέδρου της Ε.Κ.Τ. Mario Draghi. Αποτελεί χρόνια παράδοση το γεγονός πως τα ηνία του ΔΝΤ, το οποίο ιδρύθηκε με τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, αναλαμβάνει Ευρωπαίος ενώ την διοίκηση της Παγκόσμιας Τράπεζας αναλαμβάνει Αμερικάνος ώστε να υπάρχει στήριξη προς την ηγεσία του Δ.Ν.Τ. από τις ΗΠΑ. Συνεπώς, το όνομα του Mario Draghi δεν θα μπορούσε να λείπει από τις υποψηφιότητες διαδοχής.

Ισχυρή προσπάθεια για την υποψηφιότητα Ντράγκι κατέβαλε το Γαλλικό Lobbying το οποίο επένδυσε επάνω στο όνομα και την προσωπικότητα του Ντράγκι ως διάδοχος του θρόνου του Δ.Ν.Τ.. Αξίζει να σημειωθεί πως το όριο ηλικίας για τη θέση του επικεφαλής βάσει των κανόνων που διέπουν τη οργάνωση και λειτουργία του Δ.Ν.Τ. έχει οριστεί στα 65 ως ανώτατο όριο ενώ ο Μάριο Ντράγκι συμπληρώνει τα 71. Πέραν τούτου και πάρα την ισχυρή πίεση που δημιουργήθηκε από την γαλλική πλευρά ο ίδιος αρνήθηκε να τοποθετηθεί στο τιμόνι του ΔΝΤ. Χαρακτηριστικά ανέφερε πως τον τιμά ιδιαίτερος η πρόταση αυτή αλλά δεν είναι διαθέσιμος και ως εκ τούτου δεν τίθεται ζήτημα επί της αναγόρευσης του στην διεύθυνση του ΔΝΤ. Όπως προαναφέρθηκε, η πενταετής θητεία της Λαγκάρντ στο τιμόνι του ΔΝΤ εκπνέει τον Ιούλιο του 2021 οπότε και πρέπει να έχει εκλεγεί η νέα αυτή προσωπικότητα που θα χαράξει τη νέα γραμμή στη πορεία του Δ.Ν.Τ.

Προσωρινός γενικός διευθυντής στις αρχές Ιουλίου έως τον Οκτώβριο του 2019 τοποθετήθηκε ο δεύτερος σε σειρά μετά την Λαγκάρντ, Ντέιβιντ Λίπτον από τις Η.Π.Α.. Περί τα τέλη του Οκτωβρίου 2019 και αμέσως μόλις η Christine Lagarde ανέλαβε τα νέα της καθήκοντα στον θώκο της Ε.Κ.Τ., στο τιμόνι του Δ.Ν.Τ. τοποθετήθηκε η δεύτερη σε σειρά γυναίκα γενική διευθύντρια η Κρισταλίνα Ιβάνοβα Γκεοργκίεβα-Κίνοβα η οποία είναι οικονομολόγος βουλγαρικής καταγωγής με ένα ισχυρό βιογραφικό εκπροσωπώντας και την Ε.Ε. στο Δ.Ν.Τ. παρά το γεγονός ότι προέρχεται από μία αναπτυσσόμενη οικονομία στην περιοχή των Βαλκανίων.

Εν κατακλείδι, το έτος 2019 αποτέλεσε ένα σημαντικό έτος για την πορεία του Δ.Ν.Τ. καθώς η προσπάθεια της εκατέρωθεν ανταλλαγής των θρόνων μεταξύ του Mario Draghi και της Christine Lagarde στο τιμόνι της Ε.Κ.Τ. και του Δ.Ν.Τ. από πλευράς του πρώτου υπήρξε ατελέσφορη γεγονός που οδήγησε τον θεσμό του Δ.Ν.Τ σε μία έντονη μάχη ώστε να καλυφθεί το συντομότερο το κενό που άφησε πίσω της η απερχόμενη γενική διευθύντρια Κριστίν Λαγκάρντ από μία εξίσου δυναμική παίκτρια για το ρόλο αυτό που αποτελεί έναν από τους κορυφαίους θεσμούς της διεθνούς οικονομικής και νομισματικής σκακιέρας.

Ενότητα 7: Ευρωπαϊκή Πράσινη Οικονομία & Πολιτική

Γράφει η Μυρτώ Παπαδοπούλου:

Τα τελευταία χρόνια, η παγκόσμια κοινότητα και δη η επιστημονική κρούει τον κώδωνα του κίνδυνου σε ότι αφορά το περιβάλλον. Οι φωνές πληθαίνουν, προσπαθώντας να αφυπνίσουν τις κυβερνήσεις των κρατών, τους διεθνείς και παγκόσμιους οργανισμούς αλλά και τους απλούς πολίτες.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, δε ως ένας σημαντικός παίκτης του διεθνούς συστήματος, δε θα μπορούσε να μην έχει τοποθετηθεί σε ένα θέμα που αφορά ολόκληρη την ανθρωπότητα. Συγκεκριμένα, η «οικοκτονία είναι μια έννοια που υπονοεί την πολλαπλή ικανότητα που έχουν αναπτύξει οι άνθρωποι να καταστρέψουν τη Γη- ή έστω να την καταστήσουν ακατάλληλη για την ανθρώπινη ζωή». Ως λύση σε αυτό το πρόβλημα, η Ε.Ε. επιχειρεί να προβάλει και να προωθήσει μέσα από πολιτικές της την πράσινη ανάπτυξη.

Αναλυτικότερα η κρίση, προήλθε επειδή η ανθρωπότητα θεωρούσε ότι η οικονομική ανάπτυξη συνδέονταν με την αλόγιστη χρήση των φυσικών πόρων. Εξαιτίας αυτού του γεγονότος η Ε.Ε., προσπαθεί να στηρίξει τις κυβερνήσεις στο να υιοθετήσουν μια πιο φιλική συμπεριφορά προς το περιβάλλον μέσω της πράσινης ανάπτυξης. Αυτό σημαίνει ότι θα υπάρξει «καλύτερη διαχείριση των πόρων, με οικονομικά μέσα επωφελή για το περιβάλλον, με στήριξη της καινοτομίας, με καλύτερες πολιτικές για το νερό και τα απόβλητα, καθώς και με προσπάθειες που επικεντρώνονται στην ενίσχυση της βιώσιμης κατανάλωσης και παραγωγής».

Η ραγδαία επιδείνωση που υφίσταται το περιβάλλον κυρίως τις τελευταίες δεκαετίες έχει θορυβήσει την Ε.Ε.. Ως αποτέλεσμα αυτού του γεγονότος, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, η οποία στοχεύει σε πιο βιώσιμες πολιτικές σε όλους τους τομείς. Χαρακτηριστική είναι η δήλωση της προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν : « Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία είναι η νέα αναπτυξιακή στρατηγική μας — για μια ανάπτυξη που θα επιστρέφει περισσότερα από όσα ζητά. Δείχνει πώς να αλλάξουμε τον τρόπο ζωής και εργασίας, παραγωγής και κατανάλωσης ώστε να ζούμε πιο υγιεινά και να καταστήσουμε τις επιχειρήσεις μας καινοτόμες. Μπορούμε όλοι να συμμετάσχουμε στη μετάβαση και μπορούμε όλοι να επωφεληθούμε από τις ευκαιρίες. Θα κάνουμε την πρώτη κίνηση και θα κινηθούμε γρήγορα, ώστε να βοηθήσουμε την οικονομία μας να κατακτήσει ηγετική θέση σε παγκόσμιο επίπεδο. Είμαστε αποφασισμένοι να επιτύχουμε για χάρη του πλανήτη και της ζωής πάνω σε αυτόν — για χάρη της φυσικής κληρονομιάς της Ευρώπης, της βιοποικιλότητας, των δασών και των θαλασσών μας. Δείχνοντας στον υπόλοιπο κόσμο πώς μπορεί να είναι κανείς βιώσιμος και ανταγωνιστικός, μπορούμε να πείσουμε και άλλες χώρες να μας ακολουθήσουν».

Συγκεκριμένα, η Πράσινη Συμφωνία περικλείει όλες τις δράσεις που στοχεύουν να γίνουν με απώτερο στόχο τη βελτίωση της υπάρχουσας κατάστασης, ώστε να παραδώσουμε στις επόμενες γενιές ένα καλύτερο οικοσύστημα. Το χρονοδιάγραμμα της παρούσας Συμφωνίας, είναι «να καταστεί η Ε.Ε. η πρώτη παγκόσμια κλιματικά ουδέτερη ήπειρος ως το 2025», ακούγεται αρκετά φιλόδοξο και ελπιδοφόρο. Ωστόσο η Ε.Ε., δε σταματά καθώς έχει θέσει και άλλους στόχους που αφορούν κυρίως τη βιοποικιλότητα και τη βελτίωση αυτής ως το 2030.

Όπως αναφέρθηκε πρωτίτερα, είναι ένα δύσκολο εγχείρημα που όπως είναι λογικό απαιτεί πρόσθετες ετήσιες επενδύσεις ύψους 260 δις.ευρώ. Επίσης η Ε.Ε., θα πρέπει να διαθέτει τουλάχιστον το 25% του μακροπρόθεσμου προϋπολογισμού της για τη στήριξη αυτής της μετάβασης.

Ενότητα 7: Ευρωπαϊκή Πράσινη Οικονομία & Πολιτική

Γράφει η Μυρτώ Παπαδοπούλου:

Το Green Deal (Πράσινη Συμφωνία) στοχεύει στους εξής τομείς: ενέργεια, κτήρια, βιομηχανία και κινητικότητα. Επίσης, για να μπορέσει να επιφέρει άμεσα αποτελέσματα θα μεριμνήσει ώστε να υπάρξει νομοθετικό πλαίσιο που θα υποχρεώνει τα μέλη της να εφαρμόσουν αυτή τη Συμφωνία. Η Ε.Ε. είναι ένθερμη υποστηρίκτρια αυτής της Συμφωνίας, γιατί πιστεύει ακράδαντα ότι θα βελτιωθεί η υγεία και η ευημερία τόσο των πολιτών όσο των μελλοντικών γενεών.

Στο σημείο αυτό, αξίζει να επισημάνουμε το γεγονός ότι η Ε.Ε. εκτός από τη Πράσινη Συμφωνία, προσπαθεί και με άλλες τις δράσεις και ενέργειες να θέσει το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή υψηλά στην πολιτική της ατζέντα. Συγκεκριμένα, αξιοποιεί τη διπλωματία, το εμπόριο και την αναπτυξιακή συνεργασία ενώ παράλληλα *«καθορίζει πρότυπα βιώσιμης ανάπτυξης σε όλες τις παγκόσμιες αξιακές αλυσίδες»*. Επιπλέον, προωθεί τη συνεργασία με χώρες της Αφρικής, με τα Δυτικά Βαλκάνια, με τις χώρες G-20 αλλά και με άλλους εταίρους όπως Λατινική Αμερική και άλλους.

Εν κατακλείδι, η κλιματική αλλαγή που έχει εξελιχθεί πλέον σε κλιματική κρίση είναι ένα φαινόμενο για το οποίο η διεθνής κοινότητα είχε αρχίσει να ανησυχεί ήδη από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια, οι φωνές έχουν πληθύνει και αυτό είναι ένα μόλις δείγμα της σοβαρότητας της κατάστασης. Η γηραιά ήπειρός και συγκεκριμένα η Ε.Ε., προσπαθεί μέσα από Συμφωνίες όπως η πρόσφατη (Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία) θα θέσει στην πρώτη γραμμή το περιβάλλον. Θα ήταν παράλειψη να μην αναφέρουμε, ότι υπάρχει και η άλλη πλευρά του νομίσματος, συγκεκριμένα η πολιτική των ΗΠΑ είναι η ακριβώς αντίθετη, δείγμα αυτής είναι η πρόθεσή της να αποχώρηση από τη Συμφωνία του Παρισιού τον προσεχή Νοέμβριο. Επίσης, υπάρχουν και οι απόψεις των αναπτυσσόμενων χωρών όπως είναι η Κίνα και η Ινδία που θεωρούν ότι την περισσότερη ευθύνη την έχουν οι ανεπτυγμένες χώρες, οι οποίες θα πρέπει να αλλάξουν πολιτικές και ταυτόχρονα να βοηθήσουν στην ανάπτυξη των αναπτυσσόμενων χωρών. Όπως όλα δείχνουν, στην αυγή της τρίτης χιλιετίας του 21^{ου} αιώνα φαίνεται πως οι συνθήκες έχουν ωριμάσει και είναι πιο έτοιμες από ποτέ για αυτή την επιτακτική αλλαγή.

Ενότητα 8: Ο Εμπορικός Πόλεμος ΗΠΑ-Κίνας

Γράφει ο Γιώργος Αθανασόπουλος:

Είναι πασιφανές πως η σύγχρονη παγκόσμια κοινωνία βιώνει τον καπιταλισμό σε μία από τις πιο ισχυρές μορφές του σχεδόν σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της υφηγλίου. Η παγκοσμιοποίηση από την μία πλευρά έχει βοηθήσει τις ζωές των ανθρώπων, αλλά από την άλλη πλευρά έχει καταστήσει τόσο εύθραυστες τις σχέσεις μεταξύ των κρατών που μέσα από ένα ντόμινο οικονομικών εξελίξεων μπορεί να επηρεάσει η μία την άλλη.

Η διαρκώς αυξανόμενη ανταγωνιστικότητα μεταξύ των κολοσσιαίων επιχειρήσεων και των χωρών έχει δημιουργήσει ένα «τοξικό» περιβάλλον, όπου η συνεργασία και συνύπαρξη αποτελούν ουτοπίες. Η ανθρωπότητα, χωρίς να έχει γίνει κάτι πλήρως αντιληπτό, βρίσκεται καθημερινά σε εμπόλεμη κατάσταση. Ο πόλεμος στον 21^ο αιώνα δεν μεταφράζεται με όπλα και με ένοπλες συγκρούσεις, αλλά με έναν οικονομικό πόλεμο που εκτείνεται σε όλους τους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας του πλανήτη. Πυρήνας της παγκόσμιας οικονομίας είναι το εμπόριο και το ισοζύγιο εισαγωγών και εξαγωγών προϊόντων.

Η Αμερική, όντας η ναυαρχίδα του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος, έχει θορυβηθεί σε μεγάλο βαθμό από τις απειλητικές διαθέσεις της Κίνας για πρωτοκαθεδρία. Το μεγάλο άνοιγμα της οικονομίας του «κίτρινου γίγαντα» στην παγκόσμια χρηματαγορά μόνο απαρατήρητη δεν έμεινε από τον αμερικάνικο παράγοντα.

Ενοχλημένη, λοιπόν, από την κινέζικη προστατευτική πολιτική στα προϊόντα και επιθυμώντας να μειώσει το εμπορικό της έλλειμμα, επέβαλε κυρώσεις απέναντι στην Κίνα δηλαδή επέβαλε δασμούς σε κάποια από τα προϊόντα της, όπως η αυτοκινητοβιομηχανία.

Ο εμπορικός αυτός πόλεμος ξεκίνησε το 2018 και έχει προκαλέσει την ανησυχία πολλών χωρών, οι οποίες συνδέονται συναλλαγματικά με τις δύο χώρες. Για αυτό το λόγο επιθυμούν να σταματήσει αυτό το συγκρουσιακό κλίμα. Σύμφωνα με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο εξαιτίας αυτής της κατάστασης απειλείται να αποσταθεροποιηθεί η αναπτυξιακή τροχιά της οικονομίας και έτσι η ανάπτυξη να βρεθεί στο πιο χαμηλό επίπεδο της τελευταίας δεκαετίας.

Μετά από ενάμισι χρόνο συνεχούς πτώσης της οικονομίας αλλά και του αρνητικά επιφορτισμένου κλίματος μεταξύ των χωρών, οι ΗΠΑ αποφάσισαν να μετριάσουν την στάση τους εγκαταλείποντας σταδιακά την παλιά τους τακτική. Έτσι, εν έτι 2020 ο πρόεδρος Ντόναλντ Τράμπ χαιρέτισε μια εμπορική συμφωνία που υπέγραψε μαζί με τον αντιπρόεδρο της κινεζικής κυβέρνησης Λιου Χε, η οποία επί της ουσίας επιχειρεί να βάλει τέλος στην πρωτοφανή αντιπαράθεση των δύο μεγαλύτερων οικονομιών του πλανήτη.

Ενότητα 8: Ο Εμπορικός Πόλεμος ΗΠΑ-Κίνας

Γράφει ο Γιώργος Αθανασόπουλος:

Αναφορικά με το περιεχόμενο της Συμφωνίας, αυτό διασπάται σε δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος υπάρχει η σαφής δέσμευση της Κίνας να αγοράσει επιπλέον αμερικανικά προϊόντα αξίας 200 δισεκατομμυρίων δολαρίων σε βάθος δύο χρόνων. Πιο συγκεκριμένα, υποχρεούται να αγοράσει υπηρεσίες 37, 9 δισεκατομμυρίων δολαρίων, 52,4 δις στον τομέα της ενέργειας, ενώ δεσμεύεται να συμβάλλει στις πωλήσεις στον αγροτικό τομέα και τις κατασκευές.

Μέχρι τα επόμενα δύο χρόνια, λοιπόν, η Κίνα θα αγοράσει βαριά μηχανήματα, φαρμακευτικά είδη, αυτοκίνητα, χάλυβα, κρέας, δημητριακά, και πολλά άλλα προϊόντα. Με το πρώτο μέρος σφραγίζονται ρυθμίσεις γύρω από τη μεταφορά τεχνολογίας και την προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων.

Μία μεταγενέστερη δήλωση του Τράμπ ότι για να ευοδωθεί η χαλάρωση των δασμών ύψους 200 δισεκατομμυρίων για την Κίνα θα πρέπει πρώτα να δει τις διαπιστευτήρια βήματα και να χαλαρώσει εξίσου και η Κίνα τους δασμούς της, δηλώνει την ξεκάθαρη θέση της Αμερικής. Και οι δύο πλευρές θεωρούν πως αυτή η συμφωνία περισσότερο θα ωφελήσει παρά θα βλάψει τις δυο χώρες. Το δεύτερο μέρος της συμφωνίας θα διευρυνθεί και σε θέματα εκτός των χρηματοπιστωτικών ζητημάτων, όπως για παράδειγμα η κυβερνοασφάλεια, το οποίο είναι σε προπαρασκευαστικό στάδιο και δεν είναι απολύτως βέβαιο εάν θα υπογραφεί. Αξίζει να σημειωθεί πως σε περίπτωση που η Κίνα δεν συμμορφωθεί με τα συμφωνηθέντα, ο Τραμπ θα έχει την δικαιοδοσία να αυξήσει τους δασμούς.

Συμπερασματικά, τα ζητήματα των εμπορικών πολέμων τείνουν να είναι ένα νέο είδους πολέμου της σύγχρονης εποχής εξίσου καταστροφικό όπως ένας ένοπλος – στρατιωτικός πόλεμος. Όπως επίσης караδοκεί πάντα το ενδεχόμενο ενός πυρηνικού πολέμου βασιζόμενος στην νέα τεχνολογία που θα αφανίσει ολόκληρο το ανθρώπινο είδος. Η Αμερική προσπαθεί μέσα από τη Συμφωνία να βρει την καινοτόμο λύση, που θα της εξασφαλίσει την καλύτερη πορεία των οικονομικών της και την διατήρηση ισχυροποίηση της παγκόσμιας ισχύος της. Από την πλευρά της, η Κίνα, επιδιώκοντας να βελτιώσει τους ρυθμούς ανάπτυξής της και να τονώσει την οικονομία της είναι ήδη σύμφωνη με την πρώτη συμφωνία. Το εάν θα είναι αποτελεσματική η Συμφωνία, αυτό θα εξαρτηθεί και από τις δύο Δυνάμεις. Το μόνο σίγουρο μέχρι στιγμής είναι πως αυτή η εξέλιξη αποτελεί ένα σημαντικό βήμα συμφιλίωσης των δύο χωρών για την μετά Τραμπ εποχή.

Covid-19: Ένας μαύρος κύκνος

Γράφει ο Γιάννης Κρόμπας:

Σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό του Δελτίου Οικονομικής Συγκυρίας, η παρούσα ενότητα ως τελευταία θα έπρεπε να περιλαμβάνει προβλέψεις σημαντικών οικονομικών μεταβλητών, βασισμένες σε οικονομετρικά μοντέλα για την επόμενη περίοδο αναφοράς, δηλαδή την περίοδο 2020.

Την τρέχουσα περίοδο όμως η εμφάνιση της πανδημίας του Covid-19 ανέτρεψε τόσο τις προβλέψεις που θα δημοσιεύονταν σε αυτήν εδώ την ενότητα, όσο και τις προβλέψεις διεθνών οργανισμών και θεσμών για την πορεία της οικονομικής δραστηριότητας.

Θα μπορούσε να υποστηριχθεί πως ο Covid-19 αποτελεί ένα κλασσικό παράδειγμα «μαύρου κύκνου». Ένα φαινόμενο περιγράφεται ως «μαύρος κύκνος», όταν είναι σπάνιο να συμβεί, δύσκολο να προβλεφθεί, με μεγάλη αρνητική επίδραση στην οικονομική δραστηριότητα και το οποίο είναι ερμηνεύσιμο μόνο εκ των υστέρων (Ο ορισμός αποδίδεται στον στατιστικολόγο Nassim Nicholas Taleb).

Στη συγκεκριμένη περίπτωση ο Covid-19 έχει δημιουργήσει μία σειρά από βλάβες στην οικονομική δραστηριότητα. Από τη μαύρη Δευτέρα της 24ης Φεβρουαρίου, όταν και ξεκίνησε η πτώση των Χρηματιστηρίων, τη μείωση της βιομηχανικής δραστηριότητας στην Κίνα ως την καραντίνα μίας ολόκληρης χώρας, της Ιταλίας, που ανακοινώθηκε στις 9/3/2020.

Όσον αφορά τη χώρα μας, το Δημοσιονομικό Συμβούλιο της Βουλής τοποθετεί την πιθανή ζημιά στο ΑΕΠ στο 0,7%, ενώ οι διεθνείς οργανισμοί δεν έχουν ακόμη ανακοινώσει προβλέψεις παρά μόνο κάποιες εκτιμήσεις. Κάθε πρόβλεψη είναι επισφαλής όμως, μίας και η πανδημία είναι σε εξέλιξη, ενώ δεν υπάρχουν ανάλογα παραδείγματα στο πρόσφατο παρελθόν, απ' όπου θα μπορούσαμε να αντλήσουμε δεδομένα. Έτσι, ο κίνδυνος της ύφεσης μοιάζει όλο και πιο πιθανός.

Όσον αφορά την αντιμετώπιση της πανδημίας, η ΕΚΤ δήλωσε έτοιμη να συνδράμει όπως χρειαστεί, ενώ η FED σε μία έκτακτη συνεδρίαση μείωσε το επιτόκιο αναφοράς της κατά 50 μονάδες βάσης. Τέλος, τόσο η Παγκόσμια Τράπεζα όσο και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο είναι σε ετοιμότητα, ώστε να χορηγήσουν ενέσεις ρευστότητας στις χώρες που έχουν πληγεί από τον ιό, με το δεύτερο να προσφέρει για πρώτη φορά πακέτα στήριξης δίχως δημοσιονομικές δεσμεύσεις για τις χώρες που τα λαμβάνουν.

Το μέγεθος της ζημιάς λόγω της πανδημίας του Covid-19 για την παγκόσμια οικονομία θα αναλυθεί διεξοδικά στο επόμενο δελτίο οικονομικής συγκυρίας, όταν οι επιπτώσεις θα είναι πλέον μετρήσιμες.

1. World Development Indicators, World bank, 2020, <http://wdi.worldbank.org/tables>
2. Oecd Data, OECD, 2020, <https://data.oecd.org>
3. World Economic Outlook, IMF, 2020, <https://www.imf.org/en/Data>
4. Ενδιάμεση Έκθεση Νομισματικής Πολιτικής, Τράπεζα της Ελλάδος, 2019
https://www.bankofgreece.gr/Publications/Inter_NomPol2019.pdf
5. Press Release, ECB, 2019, <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2019/html/ecb.pr191101~8f1889db97.el.html>
6. Press Release, ECB, 2019, <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2019/html/ecb.mp190912~08de50b4d2.el.html>
7. Press Release, ECB, 2019, <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2019/html/ecb.mp191212~06d84240ae.en.html>
8. Η Ελληνική Οικονομία, ΕΛΣΤΑΤ, 2020, <https://www.statistics.gr/the-greek-economy>
9. Statistical Data Warehouse, ECB, 2020, <https://sdw.ecb.europa.eu>
10. <https://www.insider.gr/eidiseis/oikonomia/129435/ekt-epanexetazei-ti-nomismatiki-tis-politiki>
11. <https://www.dw.com/el/%CE%B5%CE%BA%CF%84-%CF%86%CE%AD%CF%81%CE%BD%CE%B5%CE%B9-%CE%B7-%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%B1%CE%B3%CE%AE-%CF%83%CE%BA%CF%85%CF%84%CE%AC%CE%BB%CE%B7%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%B1%CE%B3%CE%AE-%CF%81%CF%8C%CF%84%CE%B1%CF%82/a-51068934>
12. <https://www.capital.gr/diethni/3337865/apodunamosi-tou-dolariou-ti-tha-sumbei-me-to-euro>
13. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πράσινη οικονομία, Διαθέσιμο από https://ec.europa.eu/environment/basics/green-economy/index_el.htm, Πρόσβαση 15/02/2020.
14. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία καθορίζει με ποιόν τρόπο η Ευρώπη θα γίνει η πρώτη κλιματικά ουδέτερη ήπειρος ως το 2050, για να τονώσει την οικονομία, να βελτιώσει την υγεία και την ποιότητα ζωής των ανθρώπων, να μεριμνήσει για τη φύση χωρίς να αφήνει κανέναν στο περιθώριο, Διαθέσιμο από https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_19_6691 Πρόσβαση 15/02/2020.
15. Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία: Πως η Ευρώπη θα γίνει η πρώτη κλιματικά ουδέτερη ήπειρος ως το 2050. Διαθέσιμο από <https://www.capital.gr/diethni/3398822/europaiki-prasini-sumfonia-pos-i-europsi-tha-ginei-i-proti-klimatika-oudeteri-ipeiros-eos-to-2050> Πρόσβαση 16/02/2020.
16. Μια Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία Europa.eu, Διαθέσιμο από https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_el Πρόσβαση 16/20/2020.
17. 16/20/2020.
18. Σαββίδης Χάρης, Ιανουάριος 2020, Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία για περιβάλλον και οικονομία Διαθέσιμο από https://www.economia.gr/gr/journal2/blog/post?journal_blog_post_id=2393 Πρόσβαση 16/02/2020.
19. Αγγελάκου, Βασιλική. Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου. Πτυχιακή Εργασία, Καλαμάτα: Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας ΤΕΙ Καλαμάτας, 2001.
20. Αστεριάδης, Νικόλαος. Ο ΠΟΕ και οι Διαπραγματεύσεις του Γύρου της Ντόχα. Διπλωματική Εργασία, Πειραιάς: Πανεπιστήμιο Πειραιώς, 2011. Γιαλαμά, Μυρτώ - Σμαρώ. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου στο Νέο Διεθνές Οικονομικό Περιβάλλον. Διπλωματική Εργασία, Αθήνα: Πάντειο Πανεπιστήμιο, 2009.
21. Γιαννούλη, Ειρήνη. Διεθνές Εμπόριο και Προστασία του Περιβάλλοντος. Πτυχιακή Εργασία, Μεσολόγγι: Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας ΤΕΙ Μεσολογγίου, 2002. Γκλαβίνης, Παναγιώτης. Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο. Αθήνα: Σακκουλάς, 2009.
22. <https://www.naftikachronika.gr/2020/01/15/ipa-kina-ypegرافي-i-fasi-1-tis-emporikis-symfonias/> Ναυτικά Χρονικά, 15 Ιανουαρίου 2020
23. Barkham, Patrick. The Guardian. 5 Μάρτιος 1999. <https://www.theguardian.com/world/1999/mar/05/eu.wto3> (πρόσβαση Νοέμβριος 23, 2018).
24. Breuss, F. 'Does the 'development round' foster development ?' In S. Griller (Ed), At the Crossroads: The World Trading System and the Doha Round. New York: European Community Studies Association of Austria Publication Series. , 2008.
25. Fischer, Thomas. The United States, the European Union, and the Globalization of World Trade: Allies or Adversaries? . Λονδίνο: Quorum Books , 2000.

26. Ferdinando Giugliano, Draghi Should Replace Lagarde at the IMF, Bloomberg, 4 Ιουλίου 2019, 9:00 π.μ. EEST διαθέσιμο σε: <https://www.bloomberg.com/opinion/articles/2019-07-04/draghi-should-replace-lagarde-at-the-imf>
27. Το ΔΝΤ αναζητεί τον αντικαταστάτη της Λαγκάρντ, Η Καθημερινή 4 Ιουλίου 2019, διαθέσιμο σε: <https://www.kathimerini.gr/1032213/article/oikonomia/die8nhs-oikonomia/to-dnt-anazhte-ton-antikatastath-ths-lagkarnt>
28. «Όχι» Ντράγκι για τη διαδοχή Λαγκάρντ στην ηγεσία του ΔΝΤ, in.gr, 25 Ιουλίου 2019, 18:20 διαθέσιμο σε: <https://www.in.gr/2019/07/25/economy/diethnis-oikonomia/oxi-ntragki-gia-ti-diadoxi-lagkarnt-stin-igesia-tou-dnt/>
29. Bloomberg: Γιατί ο Ντράγκι πρέπει να αναλάβει τα ηνία του ΔΝΤ, naftemporiki.gr, Πέμπτη, 04 Ιουλίου 2019 16:05 διαθέσιμο σε: <https://www.naftemporiki.gr/finance/story/1494384>
30. Ο Ντέιβιντ Λίπτον αναλαμβάνει προσωρινός γενικός διευθυντής του ΔΝΤ, Η Καθημερινή, 3 Ιουλίου 2019 διαθέσιμο σε: <https://www.kathimerini.gr/1031942/article/oikonomia/die8nhs-oikonomia/o-nteivint-lipton-analamvanei-proswrin-os-genikos-diey8ynths-toy-dnt>
31. Η Κρισταλίνα Γκεοργκίεβα αναλαμβάνει και επίσημα το «τιμόνι» του ΔΝΤ, CNN Greece, 25 Σεπτεμβρίου 2019 22:01, διαθέσιμο σε: <https://www.cnn.gr/news/prosopa/story/191850/h-kristalina-gkeorgkieva-analamvanei-kai-episima-to-timoni-toy-dnt>
32. IMF Makes Available \$50 Billion to Help Address Coronavirus, IMF, 4/3/2020, <https://www.imf.org/en/News/Articles/2020/03/04/sp030420-imf-makes-available-50-billion-to-help-address-coronavirus>
33. Coronavirus: World Bank pledges \$12bn in emergency aid, BBC, 4/3/2020, <https://www.bbc.com/news/business-51728766>
34. ECB announces operational precautions linked to coronavirus, ECB, 4/3/2020, <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2020/html/ecb.pr200304~695898fde3.en.html>
35. The Fed just hit the coronavirus panic button, CNN, 3/3/2020, <https://edition.cnn.com/2020/03/03/investing/federal-reserve-interest-rate-cut-coronavirus-emergency/index.html>
36. Δημοσιονομικό Συμβούλιο: Ο κορονοϊός θα επιβραδύνει την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας, Liberal.gr, 3/3/2020, <https://www.liberal.gr/economy/o-koronoios-tha-epibradunei-tin-anaptuxi-tis-ellinikis-oikonomias/289736>